

Beograjski tednik o italijansko- jugoslovanski prosti industrijski coni

Agencija Ansa je objavila izveček iz članka, katerega je prinesel beograjski tednik *Nin* o prosti industrijski coni na italijansko-jugoslovanski meji med Opčinami in Sežano, katero predvidevajo osimski dogovori.

Do dokončne odločitve o tej coni — piše *Nin* — bi moralo priti v prihodnjih mesecih. Odločitev je povezana z referendumom, katerega bodo imeli Tržačani jeseni. Če Tržačani — pravi beograjski tednik — ne bodo hoteli proste cone v neposredni bližini mesta, bodo potrebni nadaljnji meseci za iskanje drugega kraja, vedno na meji, za postavitev industrijske cone. »Da« ali »ne« Tržačanov — dodaja *Nin* — ne more razveljaviti osimske pogodbe, toda odgovor Tržačanov bo treba spoštovati.

Če pa se bodo Tržačani z referendumom odločili za prosto industrijsko cono med Opčinami in Sežano, se bo cona raztezala 859 hektarjev na jugoslovanskem ozemlju ter 565 hektarjev na italijanskem ozemlju. Po pisanju beograjskega tednika bo to oaza najbolj moderne industrije, kjer bodo delale takoimenovane »bele halje«, to je visoko specializirani delavci industrije, ki bo avtomatizirana in brez onesnaževanja.

Agencija Ansa nadaljuje, da je član jugoslovanske zvezne vlade Boris Šnuderl izjavil, kako nedavni sporazum med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo predvideva, da bo prosta industrijska cona svobodna in brez carin v izmenjavah med Jugoslavijo in državami Evropske gospodarske skupnosti. Cona je zamišljena kot posebna oblika sodelovanja z Jugoslavijo in Italija je pokazala konstruktivno zadržanje. Po besedah Šnuderla ne bo šlo za kak evropski Hongkong, vendar bo vsak proizvod z vsaj 50 odstotkov dela in materiala v coni prejel potrdilo o izvoru ter ga bo mogoče izvoziti brez carine v Italijo in v drugih osem držav Evropske gospodarske skupnosti ter seveda tudi v Jugoslavijo.

Na ta način bodo ti proizvodi konkurenčni izdelkom drugih držav Evropske gospodarske skupnosti. Če bi na primer podjetje *Fruital* iz Ajdovščine — je rekel Šnuderl — proizvajalo sadne sokove in druge nealkoholne pijače v prosti coni, bi lahko potoklo ne samo evropske

(nadaljevanje na 3. strani)

UGANKA IN NEUGODJE

V naših uvodnikih smo se že precejkrat v zadnjem času ukvarjali — in smo se morali ukvarjati — z ameriško zunanjo politiko in to ravno zato, ker ne zadeva samo Združenih držav, ampak ves zahodni in dejansko ves takoimenovani svobodni svet. Od nje pa je gotovo odvisna tudi usoda vzhodnega sveta, Sovjetske zveze in njenih satelitov kot tudi vseh drugih komunističnih držav, pa naj bodo v dobrih ali slabih odnosih s Sovjetsko zvezo. Tako smo tudi v naši prejšnji številki obravnavali problem odnosov med Združenimi državami in njihovimi evropskimi zavezniki, v pravilni slutnji, da je pred vrati dan neizogibnega spopada za rešitev talcev, ki jih ima Homeini zaprte v Teheranu, čeprav so navidezno odgovorni za to takoimenovani »študenti«, sodrga, ki baje ravna na lastno roko.

List še ni bil dotiskan, ko je že prišlo do ameriške akcije v Iranu, ki pa se je klavrno končala. Ne moremo reči, da »z neuspehom«, kajti končala se je prej, preden je tistih 90 vojakov, ki so bili pritegnjeni k njej, sploh stopilo v pravo akcijo. Ves svet je zadnji teden govoril največ o tem. Ugibal je in še ugiba, kaj se je pravzaprav zgodilo, kar je preprečilo nadaljevanje in uspeh akcije, s katero bi bili morali rešiti 50 talcev v Teheranu. Nihče — razen seveda udeležencev in morda niti ne vseh — ne ve o tem nič določnega in natančnega. Kaže,

da nima ameriška vlada, še manj seveda vojaško poveljstvo, nobenega namena, da bi razkrilo to skrivnost. Nekateri, posebno v zahodni Evropi, prihajajo z raznimi fantastičnimi razlagami o sovjetskem posegu, ki je onemogočil ameriško akcijo, toda to so zelo verjetno samo govornice ali nalašč z ene ali druge strani v svet vrzene propagandne trditve, da bi se prikrila resnica. Tudi vojaki, ki so se akcije udeležili, ne dajejo nikakih izjav. To jim je gotovo prepovedano. Na tisto, kar pravijo Iranci, pa se seveda tudi ni zanesti, kajti ravno oni najbolj izkoriščajo zadevo v propagandne namene.

V bistvu pa podrobnosti tudi niso bogve kako važne. Dejstvo je, da se je ameriška akcija ponesrečila in da je to še bolj zamotalo ves položaj v zvezi z Iranom in tudi Afganistanom. Rusom je prišla zadeva kot mana z neba, saj je dogajanje v Afganistanu takoj stopilo v ozadje in je te dni novice o njem komaj mogoče najti v časopisih, dočim se vlečejo čez prve strani dnevnikov dolgi in veliki naslovi o ponesrečeni ameriški akciji v Iranu in vzbujajo vtis, kot da so zdaj Združene države tiste, ki predstavljajo glavno nevarnost za svetovni mir in ki kršijo ozemeljsko nedotakljivost drugih držav. V tem smislu je izzvenela izjava italijanskega zunanjega ministrstva in tako, se izraža velik del političnega sveta in tiska.

(Dalje na 7. strani)

Colombo o zunanji politiki

Zunanji minister Colombo se je udeležil seje senatne komisije za zunanje zadeve in ob tej priložnosti obrazložil stališče vlade do najnovejšega razvoja dogodkov v Iranu. Colombo je dejal, da je sklep ameriškega predsednika Carterja, naj se skušajo osvoboditi talci iz ameriškega veleposlaništva v Teheranu s silo, presenetil javnost in tudi povzročil zaskrbljenost. To je prišlo do izraza zlasti po neuspeli ameriški vojaški akciji. V mnogih evropskih prestolnicah so uradno pozvali obe državi, naj si prizadevata za miroljubno rešitev vprašanja talcev. Zunanji minister Colombo je naglasil, da si bo italijanska vlada v sporazumu z ostalimi državami, članicami EGS še dalje prizadevala za čimprejšnjo osvoboditev talcev, ki so neupravičeno priprti v Iranu. Colombo je pri tem opozoril na stališče Evropskega sveta in na izjavo, ki so jo 22. aprila sprejeli predstavniki Evropske gospodarske skupnosti v Luksemburgu. Evropski svet, je dejal Colombo, je naglasil, da si je treba po eni strani prizadevati za

izpustitev ameriških talcev, po drugi strani pa položiti temelje za nove odnose z Iranom. Colombo je naglasil, da so Združene države žrtev teptanja mednarodnega prava in da so iranske oblasti odgovorne za to hudo kršitev. Združene države imajo po mednarodnem pravu, je nadaljeval Colombo, pravico da se branijo, potem ko se je izkazalo, da je Varnostni svet Organizacije Združenih narodov v zvezi z vprašanjem talcev nemočen. Naloga italijanske vlade je, je nadaljeval Colombo, da vztrajno zahteva spoštovanje načel mednarodnega prava in da si hkrati prizadeva za ohranitev miru v tem predelu sveta. Colombo je omenil tudi položaj v Afganistanu in pri tem spomnil na stališče, ki ga je bil zavzel Evropski svet, ko je ugotovil, da prisotnost sovjetskih vojaških sil v Afganistanu predstavlja grožnjo za mir na svetu. V tej zvezi je Colombo dejansko osvojil stališče Evropskega sveta, po katerem bi bilo treba napeti vse sile, da Afganistan ne bi postal predmet tekme med velesilama.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 4. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmaloturni glasbeni koncert; 9.00 Glasba po željah; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 »Velika gala predstava«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasba po željah; 15.00 — »220 Volt — ali ne vtikaj prsta v bližnjega vtičnico; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 5. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Socialna problematika; 12.00 Poslušajmo film; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov: »Tih don« — Prevod Janko Moder. Dramatizacija in režija: Balbina Baranovič Battelino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Dubravka Tomšič v Kulturnem domu v Trstu; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 6. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Človek in zdravje; 12.00 Kulturni dogodki in četrtkova srečanja; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano! 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 7. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Mal položil dar domu na oltar«; 10.00 Kratka poročila; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Umetnost dobre kuhinje; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 12.30 Melodije iz vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov: »Tih don«; 15.00 Paleta orkestrrov — Med dvema ognjema; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci; Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; — Kulturne rubrike naših časopisov; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 8. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Naša pristna vina kje in kako; 12.00 Mikrofoni v razredu; 12.30 Jugoslovanski pevci; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Tomi na obisku«; 14.30 Mladi pisci; 14.45 Odmevi iz Brazilije; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 9. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Iz sveta follore in ljudskega izročila; 9.00 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Osebna vozila danes; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 13.40 Skladatelj dirigira; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Kje je napaka«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov: »Tih don«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; »Dvignjena zavesa«, gledališki trenutek doma in drugod; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 10. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Čoln — šport in razvedrilo; 12.00 »Nas anu zutra — danes in jutri«, oddaja o Režiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz zakladnice slovenske mladinske literature; 14.30 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori na ploščah; — Na goriškem valu; — Novorojenčkov jok, radijska drama. 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Iranski talci v Londonu

Trije pripadniki arabske manjšine v Iranu, ki so zasedli iransko veleposlaništvo v Londonu ter zajeli okrog 20 talcev, so podaljšali svoj drugi ultimatum iranskim oblastem.

Trojica zahteva, da morajo iranske oblasti izpustiti 91 pripadnikov arabske manjšine v Huzestanu, to je v petrolejski pokrajini jugozahodnega Irana, kjer živi okrog milijon pripadnikov arabske manjšine. Izpuščeni jetniki naj bi se z letalom pripeljali v London, od koder bi skupaj s trojico in talci nadaljevali pot v doslej še neznan državo.

Trojica je v četrtek izpustila iz veleposlaništva neko iransko uradnico, ker je bila v stanju šoka. Nato pa je osvobodila nekega britanskega časnikarja, ker je bolan na železcu.

Iranski zunanji minister Gotbzadeh je zavrnil zahtevo po izpustitvi jetnikov v Iranu ter je zagrozil, da bodo iranske oblasti ustrelile jetnike, katerih izpustitev zahteva trojica, če se bo kaj zgodilo iranskim talcem v Londonu. Iransko zunanje ministrstvo je nadalje objavilo proglas na prebivalstvo, naj ne zasede britanskega veleposlaništva v Teheranu. Po trditvi ministrstva so zasedbo iranskega veleposlaništva v Londonu organizirali Iranci in Amerikanci. Trojica, ki je zasedla iransko veleposlaništvo v Londonu, pa je takoj zanikala to obtožbo ter je poudarila, da pripada arabski manjšini v Huzestanu, katero Iranci preganjajo. Arabska manjšina imenuje Huzestan Arabistan. Kot v Kurdistanu so bili tukaj po islamski revoluciji v Iranu lanskega februarja številni spopadi med krajevno manjšino in Homeinijevo milico. Baje je bilo ubitih že na stotine ljudi. Voditelja arabske manjšine Haganija

BROWN O AMERIŠKEM DESANTU

Ameriški državni tajnik za obrambo Harold Brown, ki je spremljal predsednika Carterja na obisk vojakov, ki so bili ranjeni med neuspešnim ameriškim posegom za osvoboditev ameriških talcev v Iranu, je v javnosti zagovarjal ameriški nastop. Dejal je, da je bil poseg skrbno pripravljen in večkrat preverjen. Sam da je predsedniku Carterju sporočil, da je akcija sicer nevarna, vendar naj bi bil uspeh precej verjeten. V sedanjem trenutku se Združene države zavzemajo za mirno rešitev tega vprašanja — je še izjavil Brown — vendar pa ne izključujejo možnosti, da bo prišlo do novih poskusov za osvoboditev talcev. Zahodne zaveznike je pozval, naj zaradi tega neuspeha ne izgubijo zaupanja v zunanjo politiko Carterjeve uprave in to kljub odstopu državnega tajnika Vanceja.

JUGOSLAVIJA IN VELESILE

Glasnik jugoslovanske vlade Mirko Kaležič je na redni tiskovni konferenci za tuje dopisnike komentiral nedavne izjave ameriškega podtajnika Roberta Baryja, ki je zagotovil, da Združene države ne bodo dovolile nikakršnega napada na neodvisnost Jugoslavije, obenem pa pozval jugoslovanske izseljence v Ameriki, naj ne pripravljajo terorističnih dejanj proti Jugoslaviji. Stiki med Jugoslavijo in drugimi državami, med temi velesilami, so — je dejal Kaležič — strogo določeni na podlagi določil gibanja neuvrščenih in enakopravnega sodelovanja. Jugoslavija nasprotuje vsakršnemu tujemu vmešavanju in pripadnosti enemu ali drugemu bloku.

so internirali v iranskem svetem mestu Qom, kjer stanuje tudi verski poglavar Homeini. Iranske oblasti ne priznavajo, da arabska manjšina hoče svoje pravice, marveč pravijo, da gre le za gverilo protirevolucionarjev in agentov tujih držav, zlasti Iraka in Amerike.

Leta 1975 sta se Irak in iranski šah sporazumela, da Iranci ne bodo več zahtevali treh otokov v Perzijskem zalivu — katere je zasedel Iran — a Iran ne bo več podpiral uporov v Iraku. Kot rečeno, pa so se odnosi med obema državama od lani sem zaostriili ter prihaja tudi do obmejnih spopadov. Lani je prišlo do obsežnih spopadov med Iranci in arabsko manjšino v pristaniških krajih Horamšir in Abadan, ki sta važna za izvoz iranskega petroleja. Po poročilu iranske tiskovne agencije Pars so Iranci te dni noč s topovi obstreljevali iranske mejne kraje ter so ubili dva otroka in enega odraslega. V Kurdistanu pa je bilo v spopadih z uporniki ubitih 12 iranskih revolucionarnih miličnikov.

V Teheranu sta dva mlada Iranca vdrila v stanovanje neke angleške misijonarke, ki je tajnica anglikanskega škofa v Iranu Deganija Taftija. Misijonarka sta hudo ranila. Lanskega oktobra so iranski skrajneži napravili atentat tudi na samega škofa ter je malo manjkalo, da ga niso ubili. Škof in večina anglikanskega misijona je zapustila Iran, ko so iranske oblasti zasedle krščanske bolnišnice.

V Teheranu so bile manifestacije, katerih se je udeležilo okrog 20.000 ljudi. Manifestacije pa niso bile za proslavo 1. maja, kot so prvotno goverili, marveč za proslavljanje mohamedanskega poglavarja Homeinija ter za protestiranje proti Združenim državam. Homeini se ni pokazal prebivalstvu ter je na prebivalstvo samo naslovil poslanico po radiu. Rekel je, da je 1. maj dan za pokop gospostva velesil.

—o—

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI SESTANEK V PESARU

V Pesaru se bodo jeseni sestali italijanski in jugoslovanski predstavniki jadranskih mest ter bodo razpravljali o zaščiti kulturnega bogastva. Za sestanek so se dogovorili na peti konferenci jadranskih mest, ki je bila pred kratkim v Portorožu.

Za zaščito kulturnega bogastva nameravajo ustanoviti koordinacijska sredstva za informacije in za delovne metodologije. Takšni središči bosta baje v Pesaru in Splitu, ki imata za ta namen ustrezne pogoje.

Glede poziva jugoslovanskim izseljencem pa je pristavil, da mora vsaka država paziti, da se na njenih tleh ne pripravljajo sovražna dejanja proti drugim, kot je to zapisano v določilih Združenih narodov.

Kaležič je nato ostro obsodil v bolgarski reviji Vojnoistoričnski zbornik, ki zatrjuje, da je Makedonija spaček, za katero se skrivajo renege, ki sodelujejo s šovinisti velike Srbije. Takšno pisanje, je dejal glasnik jugoslovanske vlade, predstavlja napad na suverenost Jugoslavije, ki je v polnem nasprotju z listino Združenih narodov, helsinško spomenico in načelom dobrih sosedskih odnosov.

Male in velike države

Milanski dnevnik »Il Giornale nuovo« je zapisal v enem svojih komentarjev o ponesrečenem ameriškem letalskem poskusu za osvoboditev talcev v Iranu med drugim: »Mož, ki bi lahko s svojim ukazom povzročil, da bi odvrgli na tisoče atomskih bomb s strašno uničujočo močjo, je zastavil ugled Združenih držav (in verjetno tudi svoje možnosti za ponovno izvo-litev) za akcijo komandosov, katere točnega ob-sega ne poznamo, a pri kateri gotovo ni bilo udeleženi več kot nekaj sto specializiranih e-lementov. Morda je prav v tem paradoksu glav-na razlaga za neuspeh. Takšna supersila ni pri-merna za take nenadne akcije; nima niti misel-nosti, niti organizacije in tudi ne predrznosti, ki so potrebne za njihov uspeh. To velja tako za Združene države kot za Sovjetsko zvezo, ka-tere »nenadni udari« od Madžarske do Češko-slovaške in Afganistana so imeli za mersko e-noto armadni zbor. Ni mogoče ponoviti podvi-ga Entebbe brez duha Entebbe; a ni mogoče imeti duha Entebbe brez gusarskega zagona Iz-raela«.

To je samo eno izmed priznanj, ki smo jih lahko slišali ali brali v zadnjih letih o neučinkovitosti in neokretnosti največjih in sploh velikih držav. Že nešteto krat se je namreč pokazalo, da so velike države danes čudno ne-učinkovite tako v notranjem kot zunanjepoli-tičnem življenju, medtem ko mnoge majhne in tudi še srednje države dokazujejo veliko večjo učinkovitost, kar je pripisati njihovemu večji prož-nosti, prilagodljivosti in osredotočenosti. Po te-

ritorialni razsežnosti in po številu prebivalstva velike države so kot velikani, ki zaradi svoje teže ne morejo hoditi po prstih in se morajo ustaviti pred vsakimi ozkimi vratami. Njihovo šepetanje je kot bučanje burje in božanje, kot bi koga mahnil Cassius Clay. Brez šale pa se lahko reče, da imajo danes velike države sto-krat več problemov kot majhne države, tako da bi lahko dejali: velike države - veliki pro-blemi, majhne države - majhni problemi. Da-nes je lepo živeti v majhnih državah, če so omikane, kot so npr. v Evropi skandinavske države Norveška, Švedska, Danska in Islandi-ja, nadalje Finska, Holandija, Belgija, Irska, Portugalska, Luksemburg, Avstrija, Monaco ali San Marino ali Andorra. Prebivalci teh držav in državic, katerim bi lahko dodali še mnogo majhnih državic po ostalem svetu, se počutijo mnogo bolj varni in živijo v mnogo večjem mi-ru, pa tudi blaginji kot prebivalci večine veli-kanskih držav, od Kitajske in Indije do Zdu-ženih držav in Sovjetske zveze, pa tudi Velike Britanije, Francije, Nemčije, Poljske itd., ki morajo venomer trepetati pred kakimi možni-mi vojnimi zapletljaji, političnimi ali velikimi gospodarskimi krizami, inflacijo, primanjklja-jem energetskih virov itd.

Vsaka kriza je v velikih državah hujša in nevarnejša kakor v majhnih državah. Tudi bi-rokracija je hujša in počasnejša, državna upra-va neokretnejša, politična nasprotstva ostrejša, davčno breme težje. Življenje na Danskem ali Norveškem, v Luksemburgu ali na Irskem je naravost idilično srečno v primerjavi s pro-blemi, ki težijo prebivalce Združenih držav, Sovjetske zveze, Nemčije, Anglije ali Italije.

Politologi in sociologi prihajajo vedno bolj do spoznanja, da so po površini in prebiva-vstvu velike države nestvori, ki jih je vedno tež-je vladati in kjer se zato pojavljajo čudne, ne-normalne oblike odpora in nestrpnosti, od stavk in terorizma do ohromitve državne uprave in neučinkovitosti zakonov. Država mora biti predvsem narodno občestvo, ne pa državna er-ganizacija in birokracija. Država kot instituci-ja je bila zamišljena za občestva kvečjemu ne-kaj milijonov ljudi, a danes štejejo že številne države ne samo po 50, ampak celo po 100, 200 in še več milijonov ljudi. Ta ogromna člove-ška masa s svojo različnostjo, od ljudskega zna-

čaja in narodnostnih, socialnih in verskih do gospodarskih in socialnih razlik, hromi učinko-vitost države. Odtod skoro v vseh velikih drža-vah željno in skoro nestrpno stremjenje in hrepenenje po deželni upravnih avtonomijah, ki naj bi dale življenju spet bolj človeško in resnično demokratično dimenzijo. In iz takega teženja se porajajo tudi nešteta narodnoosvobodilna gibanja, ki so postala eno izmed glavnih značilnosti in eno od glavnih gibal zgodovine v tem stoletju in bodo gotovo ostala to, morda še v večji meri, v prihodnjem stoletju.

—o—

PO ZASEDANJU V LUKSEMBURGU

Francosko zunanje ministrstvo je objavilo noto, ki pravi, da izid zasedanja najvišjih pred-stavnikov Evropske gospodarske skupnosti v Luksemburgu nikakor ne pomeni razkola med vlado ministrske predsednice Margaret Thatcher in vladami ostalih držav skupnosti. Fran-coska nota opozarja, da se pogajanja glede britanskega prispevka za proračun Evropske gospodarske skupnosti niso prekinila, vendar bo treba še poglobiti nekatere predloge, ki so prišli na dan na zasedanju v Luksemburgu. Predstavniki osmih evropskih držav, pojasnju-je nota francoskega zunanjega ministrstva — so se strinjali glede vprašanja britanskega prispev-ka za proračun skupnosti, vendar na njihov predlog še ni pristala predsednica Margaret Thatcher. To pa še ne pomeni, zaključuje nota, da predstavniki vseh držav članic Evropske gospodarske skupnosti niso dosegli sporazuma glede ostalih mednarodnih problemov, pri če-mer velja omeniti zlasti iransko krizo in polo-žaj v Afganistanu.

NIZOZEMSKA KRALJICA

Nizozemska ima novo kraljico. Imenuje se Beatrika in je hčerka dosedanje kraljice Juli-jane, ki je v starosti 71 let uradno prepustila prestol in krono svoji prvorojenki. Ta je stara 42 let, je poročena in ima tri otroke. Svečanosti v zvezi s spremembo v vrhu nizozemske mo-narhije so potekale v prestolnici Amsterdamu. Glavno mesto je bilo za to priložnost prežeto s prazničnim razpoloženjem, istočasno pa je pri-šlo tudi do precej hudih izgredov: uprizorili so jih nekateri nasprotniki monarhije in pa še zlasti meščani, ki brez ustreznega dovoljenja prebivajo v dejansko zasedenih stanovanjih. Prišlo je do precej ostrega spopada s policijo; poročajo o večjem številu ranjencev.

Beograjski tednik...

■ nadaljevanje s 1. strani

cene, marveč tudi ameriške ter cene arabskih držav.

Če je poročanje Anse točno, izjava glede odprave vseh carin med cono in Evropsko go-spodarsko skupnostjo najmanj preseneča. Pod-predsednik izvršnega odbora Evropske gospo-darske skupnosti Haferkamp, ki je vodil poga-janja z Jugoslavič, je na vprašanje jugoslovan-skega tiska jasno povedal, da bodo imeli pro-izvodi cone boljši položaj kot proizvodi Jugosla-vije, nikakor pa ne bodo izenačeni s proizvodi držav Evropske gospodarske skupnosti.

Med jugoslovanskimi podjetji je prva preno-tirala mesto v bodoči industrijski coni avtomobil-ska tovarna Crvena Zastava, ki ima pogodbo o kooperaciji s turinsko družbo Fiat.

Jugoslovanska vlada — dodaja Ansa — je že odobrila za sežansko občino 250.000 dinar-jev na mesec ali okrog 10 milijonov lir. Poleg tega pripravlja posebno zakonodajo, za pod-jetja v industrijski coni, vštevši položaj delav-cev in uradnikov.

Po besedah ministra Šnuderla se bodo ti predpisi oddaljili od jugoslovanske zakonodaje glede samoupravljanja. Osnovne organizacije združenega dela se na primer v coni ne bodo mogle ločiti od matičnega podjetja, kar je mož-no v Jugoslaviji. Poleg tega — je zaključil Šnuderl — italijanski delavci v jugoslovanskih podjetjih ne bodo imeli pravice do stavke, če-prav jo bodo njihovi sindikati sklicali, ter se bodo morali obnašati kot jugoslovanski delav-ci samoupravljalci. Po drugi strani bodo morali jugoslovanski delavci zaposleni v italijan-skih podjetjih spoštovati italijansko zakonoda-jo ter sklepe italijanskih sindikatov.

Svetovna verska konferenca za mir

Papeža Janeza Pavla II. so povabili na četrto svetovno versko konferenco za mir. Gre za pobudo, ki izvira pri japonskem budističnem prenovitvenem gibanju Rissho Kosy Kai. Gibanje šteje že pet milijonov somišljenikov, vodi pa ga Nikko Niwano. Ta si prizadeva za du-hovno poglobitev sonarodnjakov, v mednarod-nih odnosih pa za zbliznanje med različnimi ve-roizvopevdmi, da bi se skupno zavzeli za mir med narodi.

Vodja budistične skupine se je že sestal s pokojnim papežem Pavlom VI., ki ga je tudi povabil na sklepno zasedanje koncila. Od tega obdobja dalje je začel Niwano iskati stike z naj-vidnejšimi verskimi voditelji na svetu. Začel je pripravljati tudi svetovne verske konference, ki jih je bilo doslej že troje. Na lansko je pova-bil tudi papeža, ki pa se ni odzval zaradi pre-zaposlenosti. Sedanje vabilo velja za četrto kon-

ferenco, ki je že v pripravi. Vodja japonske verske skupnosti je prepričan, da bi prisotnost voditelja katoličanov bistveno pripomogla k us-pehu tega prizadevanja.

—o—

PAPEŽ V AFRIKO

Papež Janez Pavel II. bo 2. t. m. odpotoval na svoj prvi obisk v Afriko. Pot ga bo pope-ljala najprej v Zaire, zatem pa bo obiskal še Kongo, Kenijo, Gano, Gornji Volta in Slonoko-ščno obalo. Letalo, s katerim bo papež Woj-tyła odpotoval v Afriko, bo vzletelo z rimskega letališča Fiumicino jutri dopoldne ob 9. uri. Na afriški celinici, ki šteje nad 400 milijonov prebivalcev, je nekaj manj kot 53 milijonov ka-toličanov. Papežev obisk bo zanje velik dogo-dek, hkrati pa bo to potovanje tudi nova važna pobuda Janeza Pavla II. okviru prizadevanj za čedalje boljše odnose med prebivalci Zemlje.

Priveditve v Zgoniški občini

8. maja 1980 ob 20.30 v prostorih PD Rdeča zvezda — Salež

KULTURNI VEČER

- nastop moškega in mešanega pevskega zborra RDEČA ZVEZDA
- »PRICEVANJA, DOZIVETJA IN SPOMINI IZ NOB« s sodelovanjem odbora VZPI-ANPI iz zgoniške občine

11. maja 1980 ob 15. uri na igrišču v Zgoniku

KULTURNI POPOLDAN

nastopajo:

- otroška folklorna skupina PD RDEČA ZVEZDA
- otroška telovadba ŠK KRAS
- šolarji iz Komna s partizanskim kolom
- TVD PARTIZAN iz MOST pri Ljubljani
- koncert godbe na pihala s Proseka
- nagrajevanje »EX TEMPORE«

Od 15. do 20. ure bodo delovali kioski s pijačo.

14. maja 1980 ob 20.30 v prostorih PD RDEČA ZVEZDA v Saležu

- recital mladincev z glasbeno spremljavo na temo NOB — režija Drago Gorup

16. maja 1980 ob 19. uri v osnovni šoli v Saležu

- nastop učencev osnovne šole Salež

17. maja 1980 ob 20.30 na igrišču v Zgoniku (zbi-rališče)

- množični netekmovalni večerni pohod iz Zgonika v Samatorco
- pri spominski plošči Lojzeta KOKORAVCA - GORAZDA v Samatorci taborni ogenj s sodelovanjem tabornikov RMV

18. maja 1980 ob 16. uri

SLOVESNOST OB POIMENOVANJU OSNOVNE SOLE S SLOVENSKIM UCNIM JEZIKOM V SALEŽU PO LOJZETU KOKORAVCU-GORAZDU

- odkritje doprsnega kipa in blagoslov
- slavnostni govori
- nastop predšolskih otrok — vrtec Gabrovec
- nastop učencev osnovne šole Komen
- nastop učencev osnovne šole »J. SREBRNIC« — Gabrovec
- nastop učencev osnovne šole Zgonik
- nastop učencev osnovne šole Salež
- nastop pevskega zborra iz Komna
- nastop moškega in mešanega pevskega zborra RDEČA ZVEZDA

Od 18. do 24. ure bodo delovali na dvorišču vaške gostilne v Saležu kioski z jedačo in pijačo.

V večernih urah bo ples na prostem ob zvoških ansambla »POMLAD«.

Proslava 35-letnice osvoboditve

V Kulturnem domu v Trstu je bila v torek proslava 35-letnice osvoboditve. Svečanosti pod pokroviteljstvom Vsedržavnega združenja partizanov Italije, Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Združenja aktivistov narodnoosvobodilnega boja na Tržaškem in Tržaškega partizanskega pevskega zborra, se je udeležila velika množica ljudi. Po krajšem uvodnem nagovoru predsednice Združenja aktivistov Neve Lukežev je nastopil otroški pevski zbor šole Karel Destovnik Kajuh iz Gropade pod vodstvom Frیده Valetič. Po slavnostnih govorih je nastopil Partizanski pevski zbor. Slavnostna govora sta imela Bogo Samsa, član izvršnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Arturo Calabria, deželni tajnik Vsedržavnega združenja partizanov Italije, ki je spregovoril v italijanščini. Calabria je podčrtal nujnost zvestobe do idealov antifašističnega boja prav v teh težkih trenutkih napetosti v svetu. Zavzel se je proti blokovski politiki in oboroževanju in poudaril nujnost nadaljevanja procesa popuščanja napetosti ter uveljavitve načel neodvisno-

sti, nevmešavanja v notranje zadeve, svobode in demokracije, bratstva in antifašistične enotnosti. Izrekel se je za nadaljnjo krepitev sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo ter za priznanje globalne zaščite slovenski narodnostni skupnosti v Italiji.

—o—

NOVE TARIFE TAXIJEV

Dne 1. maja so pričele veljati višje tarife za taxije v Trstu. Začetna tarifa je povišana na 700 lir ter dodatek za praznike in nočne ure na 500 lir.

Dodatki za vožnje izven mesta pa so naslednji: 1.000 lir od Opčin ali Aquilinije, 1.500 lir do Grljana, Bazovice, Repentabra ali Milj, do Zgonika Korošcev ali Rtiča Olmi 2.000 lir, do Šempolaja in Sesljana 2.600 lir ter 3.000 lir do Devina in Sesljana ob morju.

V Trstu je zdaj 228 taxijev, katerim se bosta v kratkem pridružila še dva. Sledil bo načrtaj za nadaljnjih okrog 20 licenc.

Seja meddeželnega odbora

Proračunski minister La Malfa se je sestel s člani meddeželnega posvetovalnega odbora, v katerem so predsedniki deželnih odborov oz. njihovi namestniki. Deželnim predstavnikom je spregovoril o vladnih načrtih za posege na gospodarskem področju. Kot je povedal minister, se mora vlada soočiti predvsem z naslednjimi vprašanji: energetika, mednarodna trgovina, uporaba javnih sredstev, inflacija, razlike med severom in jugom države.

Do junija misli vlada sestaviti dokument, ki naj bi preučil vzroke sedanjega stanja in nakazal rešitve. To bo politično stališče, ne še

normativno besedilo. Že pred njegovo izdelavo pa se želi vlada razgovoriti o teh vprašanih tako z deželnimi upravami kot z ostalimi družbenimi silami.

Med razpravo so predsedniki deželnih odborov pohvalili pobudo. Med drugim so poudarili, da je treba pri državnem načrtovanju upoštevati razvojne načrte posameznih dežel, da se med seboj uskladijo. To je La Malfa označil za nujno. Posegel je tudi odvetnik Comelli iz Furlanije-Juljske krajine, ki se je zavzel za nadaljevanje takih stikov med vlado in deželami, o končni sodbi glede vladnega gospodarskega dokumenta pa je povedal, da bo možna šele junija, ob pregledu dokončnega besedila.

—o—

SPOMLADANSKA SIMFONIČNA SEZONA V TRSTU

Pred dnevi so na tiskovni konferenci predstavili spomladansko simfonično sezono gledališča Verdi. Letošnji program obsega 16 koncertov, ki bodo ob petkih zvečer, ponovili pa jih bodo v sobotah popoldne. Sezona se bo pričela 16. maja s praizvedbo simfonije Magnificat mladega furlanskega skladatelja Dominuttija, ki je za to skladbo prejel nagrado mesta Trsta. Zbor bo nastopil tudi pri izvedbi Devinske elegije tržaškega skladatelja Maria Zafreda. Med dirigenti, ki bodo vodili orkester tržaškega Verdija, naj omenimo Gabra Otvosa, Gabriela Chmuro, Daniela Orena in Piera Bellugija. Med solisti pa zavzemajo pomembno mesto pianista Cristiano Rossi in Natasha Tadson ter violinist Eugene Sabru.

—o—

PRISRČNA VOŠČILA

Mladi družinici Fabiu Sturmanu in Majdi roj. Artač na Opčinah se je rodil sinček prvorojenec Primož. Srečnim staršem in starim staršem prsrčno čestitajo prijatelji in znanci, malemu Primožu pa voščijo veliko zdravja in življenjske sreče, pa tudi poguma in moči v življenju. Voščilom se pridružuje Novi list.

Naša mala domovina

Slikovno gradivo o slovenskih krajih in ljudeh v Italiji

Iz gradiva, ki ga je zbirala in objavljala revija Galeb v letih 1974-1979 za potrebe skupinskih raziskav na osnovnih šolah, so nastali štiri lični zvezki z bogatimi barvnimi fotografijami in spremnim tekstom.

V NAŠI MALI DOMOVINI boste spoznali kraje, zgodovinske dogodke, pričevanja o preteklosti, kulturne zanimivosti in običaje, naravo in njene lepote, ki so tesno vezani na ozemlje, na katerem živijo Slovenci v Italiji.

Zbirko je založilo ZTT in jo dobite v Tržaški knjigarni v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20.

Veleposlanik Kosin v Gorici

V sredo, 23. aprila, je bil na uradnem obisku v Gorici pred kratkim imenovani veleposlanik SFRJ v Italiji Marko Kosin; v jutranjih urah je bil na obisku v pordenonski pokrajini, popoldne pa je došel v Gorico, kjer se je srečal z najuglednejšimi političnimi predstavniki. Spremljal ga je generalni konzul SFRJ v Trstu Štefan Čigoj. Na povratku iz Pordenona je veleposlanik položil venec h grobnici v Gonarsu in na goriškem pokopališču, k partizanski grobnici. Nato je obiskal goriškega prefekta dr. Barrassa, predsednika pokrajine prof. Paguro; na županstvu ga je sprejel župan De Simone z nekaterimi odborniki in predsednikom trgovinske zbornice Lupierijem. Goriški župan je gostu orisal vlogo Gorice v mednarodnem okviru in poudaril potrebo čim tesnejšega sodelovanja s Slovenijo in Jugoslavijo, zlasti pri uresničevanju vseh tistih objektov in struktur, ki bodo to sodelovanje še pospešili in okreplili; vsestranski odnosi se bodo še bolj poglobili po odprtju mejnega prehoda v Štandrežu - Vrtojbi. Prav v tej zvezi je goriški župan prikazal veleposlaniku stanje del na tem mejnem prehodu in načrt bodočega avtoporta, ki bo zgrajen v neposredni bližini. Veleposlanik Kosin se je zahvalil za sprejem in zagotovil svojo pomoč in prizadevanje, da bo Jugoslavija tudi v bodočnosti podpirala to politiko sodelovanja in odprtosti, kar je v korist obeh držav. Zatem so si gostje ogledali obmejno postajo pri Štandrežu.

V večernih urah se je veleposlanik Kosin srečal s predstavniki slovenskih organizacij v Gorici; na sedežu SKGZ so se sprejema udeležili člani teritorialnega odbora SKGZ za Goriško in predstavniki Sveta slovenskih organizacij. Slovenska delegacija je veleposlanika se-

znala s položajem slovenske narodne skupnosti na Goriškem in zadovoljivim političnim vzdušjem, ki prispeva k razvoju dobrososedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. S svoje strani je veleposlanik Kosin dejal, da jugoslovska država pozorno spremlja prizadevanja Slovencev v Italiji in da jih v tem boju podpira. Naslednjega dne je ugledni gost obiskal videmsko pokrajino in se srečal z beneškimi Slovenci.

Slovenska vprašanja v občinskem svetu v Gorici

Med razpravo o občinskem proračunu, ki se je zaključila v ponedeljek, 21. aprila, so svetovalci obravnavali tudi vrsto vprašanj, ki se neposredno tičejo nas Slovencev. Predložena je bila resolucija, s katero se ponovno poudarja pravica uporabe slovenščine v rajonskih svetih. Kot smo že poročali, je tozadevni člen bil sprejet in vključen v pravilnik, ki ga je občinski svet odobril za poslovanje rajonskih svetov, ki bodo letos neposredno izvoljeni. A pokrajinski nadzorni odbor je ta člen črtal in tako sprožil oster protest vseh slovenskih predstavnikov in organizacij. Svetovalci SSK, PSI in KPI so na eni izmed zadnjih sej občinskega sveta predložili resolucijo, s katero se zahteva preklic omenjene prepovedi in zagotovi pravica slovenskim izvoljenim predstavnikom, da se izražajo na sejah v slovenskem jeziku in poziva občinsko upravo, da se posluži vseh možnosti in tudi dolžnosti, da oponira pokrajinskemu nadzornemu odboru s pritožbo na deželno uprav-

no sodišče. Gre za izraz politične volje in angažiranja občinske uprave, da nastopi proti taki krivični odločitvi in da potrdi pravico slovenskih predstavnikov do rabe materinega jezika. Pri tem se lahko posluži tudi ustreznega deželnega zakona za dvojezično poslovanje, za prevajanje, tiskanje dvojezičnih lepakov in drugih aktov, to je zakon, ki se ga je goriška občina že večkrat poslužila. Ne glede na to pa ima možnost, da pošlje priziv na deželno upravno sodišče v zvezi z odločitvijo pokrajinskega nadzornega odbora.

Na zadnjih sejah so svetovalci tudi odobrili sklepe po poimenovanju dveh slovenskih osnovnih šol v naši občini. Tako so odobrili predlog šolskih predstavnikov in oblasti, da se osnovna šola v ul. Vittorio Veneto poimenuje po Francetu Bevku, ona v Pevmi pa po Josipu Abramcu. Postopek za poimenovanja ni sicer kratek, vendar upamo, da bo v doglednem času prišlo tudi privoljenje državnih oblasti.

Pohod v Sovodnjah

Krvodajalski odsek iz Sovodnj ob Soči priredi v nedeljo, 4. maja, svoj Prvi pohod. Pobuda spada v okvir prizadevanj, da bi širili zanimanje za krvodajalstvo. Prišel se bo ob 9. uri na Peči ter nato obšel Rupo, Gabrje, Vrh, Rubije, Sovodnje in se nato končal spet na Peči. Trasa je dolga deset kilometrov in jo bo treba prehoditi v največ treh urah. Vse, ki bodo pohod redno in v predvidenem času končali, čaka ob koncu poleg topllega obroka hrane tudi lepa umetniška značka, ki jo je nalašč za to priložnost izdelal Silvano Bevilacqua. Skupine, ki jih mora sestavljati vsaj 15 članov, bodo nagrajene tudi s pokali.

Vpis je odprt posameznikom in skupinam. Vpisnina, ki znaša 2 tisoč lir, pa krije tudi stroške za topli obrok. Pobudi bo sledil goriški Zeleni križ in pa goriška skupina Radioclub CB.

Z glasovi večine sprejet proračun na goriški občini

Dva dni pred zapadlostjo mandata občinskega sveta v Gorici, to je v ponedeljek, 21. aprila, je bil sprejet proračun za leto 1980. Razprava o tem važnem dokumentu se je vlekla več dni, saj so bile potrebne štiri seje, da je prišlo do končnega glasovanja. Jasno je, da je bila razprava zelo živahna, deloma polemična, ker ni šlo samo za odobritev nekega finančnega dokumenta, ki je bil nujno sestavljen v zelo strogi logiki finančnega upravljanja ob upoštevanju vseh mogočih zakonskih omejitev, am-

pak za dokument, ki je bil, skoraj bi rekli, spričevalo vsega, kar je v zadnjih petih letih občinska uprava izvedla in uresničila oz. podoba tudi vsega, kar ni utegnila uresničiti. Zato so bili vsi nastopi, in teh je bilo približno dvajset, intonirani na pozitivno ali negativno oceno celotnega delovanja. Večina, ki so jo trenutno sestavljali predstavniki DC in PSDI, je zagovarjala, kot je razumljivo, vso politiko zadnjih petih let, opozicija pa je — čeprav ne kompaktno — poudarjala predvsem negativne aspekte odborovega delovanja. Da je bilo tako, je letos še bolj logično, saj smo praktično že v predvolilnem vzdušju, ko se stranke pripravljajo na bližnjo volilno kampanjo in skušajo pridobiti čim večje število volivcev in somišljenikov. Za letošnji proračun so glasovali svetovalci večine in neodvisnež dr. Luciani, ki je še nedavno bil odbornik, a je iz odbora in tudi iz svoje stranke (PRI) izstopil, ker se ni strinjal z odločitvijo svojih strankinih tovarišev; vse ostale politične skupine v občinskem svetu so glasovale proti proračunu.

Ne bomo naštevali vseh nastopov občinskih mož in stališč strank, ki so se — kot rečeno — zelo jasno opredelile. A če skušamo biti vsaj malo objektivni, moramo priznati, da je sedanjí odbor imel precej poguma, ko se je odločal za razne izbire. Lahko bi navedli vse, kar ni bilo storjeno, ali vse tiste odločitve, ki so kvarno vplivale zlasti na razvoj in obstanek naše

(Dalie na 7. strani)

Prehod v Gabrijelovi ulici tudi za motorje

Na sestanku, ki je bil pred dnevi v Vidmu, so se obmejni krajevni organi dogovorili, da odprejo mejni prehod v Gabrijelovi ulici - Frjavčevem drevoredu tudi za motorje z registrsko tablico. Na ta način so ugodili potrebi v lokalnem prometu in dali možnost, da prestopijo ta prehod vsa motorna dvokolesa. Odprtje tega mejnega prehoda je novost, a kljub temu registrirajo vedno večje število prebivalcev z obeh strani meje, ki se poslužujejo možnosti, da najhitreje pridejo iz Gorice v Novo Gorico in obratno; v zadnjem mesecu so zabeležili približno 20 tisoč prehodov, kar je rezultat, ki si ga nihče verjetno ni pričakoval. Računajo, da se bo število še zvišalo, saj je v programu, da bodo v kratkem vzpostavili tudi avtobusno zve-

zo med obema mestoma. Z več strani prihaja želja, da bi ta mejni prehod usposobili tudi za potne liste; na jugoslovske strani je vedno več kupcev in turistov, ki prihajajo z Gorenjske po nakupe v Gorico, dosepejo do železniške postaje v Novo Gorico in potem morajo na Rožno dolino; če bi odprli Gabrijelov prehod tudi za državljane, ki prihajajo k nam s potnim listom, bi veliko prihranili na času in razdalji. Pa tudi italijanski državljani bi lahko izrabili železniško zvezo med Novo Gorico in Gorenjsko in tako prišli do smučarskih oz. turističnih središč na severu Slovenije. Vsekakor bi to pomenilo veliko pridobitev za obe državi in pripomogle k še večjemu zblizanju med prebivalci obeh dežel.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Majska številka Ognjišča

Nova, majska številka Ognjišča se začne s pismom nekega fanta, ki postavlja zelo zanimiva vprašanja in bi želel nanje odgovore. To so vprašanja, o katerih velika večina duhovnikov ali zaradi premajhne teološke izobrazbe ali zaradi njihove delikatnosti takorekoč nikoli ne spregovori niti v cerkvi niti pri veronauku, pa niti na izrecna vprašanja v zasebni družbi. Navadno se jih otresejo z nasmehom ali s kakim izgovorom. Fant, ki se je podpisal z imenom Janez, pa zastavlja javna vprašanja: »V "veri" molimo kristjani: "Pričakujem vstajenje mrtvih. In življenje v prihodnjem veku". Po nauku naše Cerkve sta z dušo in telesom že sedaj v nebesih Jezus Kristus in Devica Marija, Jezusova mati. Ko razmišljam to versko resnico, se mi pojavlja vprašanje: ali sta dejansko z mesom v nebesih, oziroma ali sploh imata meso takšno kot naše, ker pravimo, da je bila Marija v nebo vzeta s telesom. Kristus pa je vstal od mrtvih s poveličanim telesom. To poveličano telo pa po mojem ni isto telo, kot ga je imel na križu. Vendar me spet čudi, kako je Kristus po vstajenju, ko se je prikazal apostolom, jedel. Če ima poveličano telo, vendar ne more in ni potrebno, da bi jedel. Ali je to kaka izjema, da poveličano telo je in prebavlja? Kolikor mi je znano, poveličano človeško telo ne bo potrebovalo hrane in ne bo prebavljalo, kot to delamo sedaj na zemlji. Morda so to nenavadna vprašanja, vendar verjemite, tudi taka vprašanja se postavljajo človeku povsem sama od sebe. Nadalje se sprašujem, kje je potemtakem nebo oziroma kje so nebesa. Če sta Kristus in Marija z dušo in telesom v nebesih, potem morajo obstajati nebesa. Seveda pa je pri tem treba vedeti, ali so telesa, ki so poveličana, kot jih imata Jezus in Marija, tudi ma-

terialna, otipljiva, ali pa so poveličana telesa drugačna, iz druge materije?»

Ta vprašanja se zdijo morda komu naivna, vendar niso. To so vprašanja, ki se nujno postavljajo vsakemu kristjanu in duhovniki bi morali nanja odgovarjati, ne pa se delati, kakor da je posmrtno življenje oziroma nebesa, vice itd. nekaj čisto abstraktnega, idejnega. Oče urednik je to razumel, zato precej obširno in jasno odgovarja na fantova vprašanja, ki zanimajo seveda širok krog bravcev Ognjišča in dejansko vsakega katoličana, pa tudi nekatoličana. Urednik opozarja na dognanja moderne fizike o tem, da je snov samo energija, in da dejansko niti ne vemo, kaj je to: energija. Zato med tistim, kar trdi o poveličanih telesih verski nauk, in tistim, kar trdi moderna

fizika, ni neskladnosti, kot bi se zdelo na prvi pogled in kar mnoge moti. Zanimiv je zaključek urednikovega odgovora: »Jezus je kot Bog večni, v času si je prevzel človeško naravo, po smrti je ni "uničil", ampak jo še vedno ima v poveličani obliki. Ko Bog nekaj naredi, si več ne "premisli", kot si mi večkrat premislimo. Vsa ta teološka vprašanja in ugibanja nam pomagajo, da tudi v dobi tehničnega napredka še bolj spoznavamo neprekosljivo božjo modrost. Vse pa nam bo postalo jasno šele, ko bomo Boga gledali »iz obličja v obličje«.

Kar zadeva drugo vsebino majske številke »Ognjišča«, naj omenimo zanimiv intervju z župnikom Janezom Riharjem o zidavi nove cerkve v župniji Moste v Ljubljani, članke o zakramentu svete birme, ki se deli te mesece, daljši članek s fotografijami in zemljevidom o bližnjem papeževem potovanju v Afriko, pregled dobrih novih knjig in ganljivo reportažo o obisku urednika pri mlademu bolniku Bojanu v Tolminu. Zanimiva so tudi pisma, ki jih pošiljajo uredništvu mladi bravci in na katera uredništvo vestno odgovarja. Številka je kot vedno lepo ilustrirana.

Zakaj tako malo pišejo?

Zadnji čas smo lahko brali že več opozoril na dejstvo, da izhaja tudi v Trstu vse manj slovenskih pripovednih knjig. Ta pojav je splošen na Slovenskem in njegovi vzroki še niso raziskani, verjetno zato, ker si ga vsi razlagajo kot nekaj začasnega, nekateri, žal, morda tudi kot nekaj nebitnega. Toda v Trstu je ta pojav še posebno občutljiv, glede na to, da slovensko pripovedništvo v našem mestu, kot tudi v Gorici in na Primorskem sploh nima samo literarnega pomena, ampak je vedno igralo, in tako tudi v najnovjšem obdobju, tudi važno splošno-kulturno in celo narodno-prebuditeljsko funkcijo. Spomnimo se samo na Bevka in njegove povesti.

Če ne upoštevamo knjige Mirka Javornika »Pero in čas«, II., ki je izšla marca letos in je bila sicer natisnjena v Vidmu, a katere večji del ni nastal v tukajšnjih razmerah ter je, kot znano, že starejšega datuma, in knjig goriške Mohorjeve družbe, nimajo tržaški pripovedniki pravzaprav kaj pokazati. To je tem bolj občutno in nenavadno, ker ima Trst nekaj resnično dobrih slovenskih pisateljev in med dva ali tri pripovedniške večjega kalibra, ki jih vsi poznamo. Toda vsaj o dveh bi lahko rekli, da jima je postalo pisateljstvo pripovedništva, t.j. romanov ali novel, zdaj samo še občasno ali pristransko delo. Njuna glavna pozornost velja esejistiki. Drugi so utihnil ali morda počasi pišejo ali pilijo kako pripovedno besedilo, ki pa bo izšlo šele čez leta. Tako usihata torej pripovedništvo tudi pri nas.

Najbrž bi težko našli kak skupni, enotni vzrok za tako usihanje in hiranje pripovedništva na celotnem slovenskem narodnem in jezikovnem območju, če se ne oziramo na specifične kulturne in druge razmere v matični Sloveniji. Toda v Trstu in Gorici je nedvomno eden izmed glavnih vzrokov premajhna spodbuda za tako ustvarjanje. Ni ustanove, ki bi dajala pobudo pisateljem. Revije, kolikor jih je, ne objavljajo daljših tekstov, tudi če gre samo za daljše novele. Sprejemajo in objavljajo samo drobne črtice, dve ali tri strani besedila. (Značilen primer je »Mladika«). Niti ni založbe, ki bi bila pripravljena sprejeti in seveda honorirati kak daljši pripovedni tekst. Tudi kritike skoro ni — ni je bilo niti prejšnje čase, ko je še izšel tudi v Trstu kak izviren slovenski roman.

Glavni vzrok za usihanje pripovednega pisanja pa je verjetno osamljenost pisateljev. S tem ni rečeno, da so v tako osamljenost prisiljeni — obratno. Kaže pa, da se dobro počutijo v njej. Ne želijo si družbe in je zato tudi ne iščejo. Izogibljejo se pogovorom in diskusijam, želijo imeti mir in se kolikor mogoče varujejo pred vsakim vznemirjenjem, pred vsako nadležnostjo s strani javnosti. To jim sicer omogoča mir in zbranost, toda v takem steriliziranem miselnem okolju se nič ne zgodi, nič jih posebno ne vznemirja in ne razburja, nimajo priložnosti spoznavati novih lju-

Prva letošnja številka Glasnika Slovenskega duhovniškega društva

Na prvi strani najdemo znano pooperacijsko fotografijo predsednika Tita in izraze globoke sinovske vdanosti članov Slovenskega duhovniškega društva staremu in hudo bolnemu predsedniku države. »Bojimo se za Vas kakor za rodne očeta in vendar še neomajno upamo. Morate nam okrevati! Brez Vas bomo sirote kakor otroci brez očeta, brez njegovega modrega in izkušnega vodstva...«, je rečeno v poslanici na Tita.

Sledi fotografija novega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita monsignora dr. Lojzeta Šuštarja, hkrati s člankom o njegovem življenju in dosedanjem delovanju. Članek »Odlikovanje kartuzije Pleterje« pa poroča o odlikovanju, ki ga je bila ta slovenska kartuzija, katero je ustanovil leta 1407 celjski grof Herman II., nedavno deležna s strani vodstva slovenske republike zaradi pomoči, katero je dajala med vojno partizanskemu boju. Sledi še nekaj drugih krajših člankov, ki se nanašajo na delovanje društva in njegovih članov.

Zanimiva je rubrika »Slovenci v zamejstvu«, v kateri najdemo tudi marsikaj takšnega, na kar drugi tisk ni pozoren. Nepotrebna pa je napihjenost tona v nekaterih člankih, npr. v članku

»Zmagoslavje slovenske pesmi v Franciji«. Seveda ne gre za nikako zmagoslavje slovenske pesmi v Franciji, ampak samo za sorazmerno lep uspeh nekega slovenskega izseljeniškega pevskega zbora pri nastopu v neki cerkvi v Nancyju. Tudi taki listi, kot je Glasnik SDD, bi si morali prizadevati, da bi se rešili v slovenskem tisku bombastičnega, napihnjenega sloga, ki je zašel vanj pod vplivom drugih jezikov in raznih totalitarnih ideologij, ki govorijo v samih superlativih. V slovenščini, ki je po svoji naravi stvaren jezik, vpliva tako pretiravanje mučno in celo smešno.

Zelo zanimiv, čeprav nekoliko pristransko napisan je tudi prispevek Franca Šmona o predvojnem in medvojnem, pa tudi povojnem ideškem razcepu med duhovniki lavantinske škofije. Šmon je bil pred vojno znan kot najbolj levo orientiran duhovnik na Štajerskem in je razvil že tedaj živahno publicistično dejavnost. Njegov spis ima naslov »Korenine so razraščene daleč nazaj« in v njem ostro piše o nekdanjem vodstvu mariborske škofije. Spis spremlja nekaj fotografij, ki pa so žal brez vsakega podnapisa.

Poleg tega prinaša Vestnik še nekaj drobnejših poročil.

(Dalje na 8. strani)

Uganka in neugodje

(nadaljevanje s 1. strani)

V našem listu smo že nekajkrat tudi opozorili, da so Združene države zamudile primeren trenutek, da bi učinkovito nastopile za rešitev svojega diplomatskega osebja v Teheranu. Predsednik Carter je s svojo neodločenostjo zadevo zavlačeval in jo s tem vedno bolj zapletal. Trenutno ni videti, da mu preostane še kaj drugega razen prave, velike vojne akcije proti Iranu ali popolne kapitulacije. Medtem ko bi bila takoj po zajetju talcev zadostovala hitra in odločna akcija proti teheranskemu režimu, v tej ali oni obliki, je ta možnost zdaj zapravljen. Takrat so imele Združene države svet na svoji strani, kajti bedastoča, okrutnost in divjaštvo iranskega zajetja talcev so bile tako očitne, da nikomur ni padlo niti na misel, da bi bil obsodjal Američane, če bi bili kaj storili in se pri tem poslužili orožja. Toda od tedaj je minilo že mnogo mesecev, v tem času se je dogodil med drugim sovjetski vdor v Afganistan in v svetu se je zelo povečal strah pred vsakim zapletom, ki bi lahko pripeljal do splošne vojne. Zato je danes svet na splošno proti temu, da bi Združene države z orožjem reševale svoje talce. To je zdaj tudi mnogo težje, ker so talce razdelili in jih preselili drugam, verjetno v kakšne skrivne kraje, najbrž druge, kot pa so jih naznanili.

Tako so se znašle Združene države zdaj bolj osamljene kot kdajkoli, in vzajemnost, katero jim izražajo zahodnoevropske vlade, je bolj formalna kot resnična, neglede na trdo dejstvo, da si zahodna Evropa ne more delati iluzij, da bo preživela brez Združenih držav ali da se lahko izognila vojni, če bi bile Združene države prisiljene, da jo sprožijo, ali če bi bile pahnjene vanjo.

Z GLASOVI VEČINE SPREJET PRORACUN NA GORIŠKI OBČINI

(nadaljevanje s 5. strani)

narodne skupnosti; istočasno pa bi morali zelo jasno in odkrito priznati, da je bilo prav v odnosih do nas Slovencev opravljeno mnogo več kot v preteklih letih; v tem primeru pa pridejo v poštev številke in dejstva, ki jih ni mogoče prikriti ali potvarjati. Ustvarilo se je boljše vzdušje, večje razumevanje do vprašanj naše skupnosti, čeprav v tem ne bi mogli vseh zadovoljiti. Če vso problematiko gledamo v globalnem smislu, bomo lahko ugotovili, da je razlika s prejšnjimi upravami velika. Jasno je, da ne moremo biti do kraja zadovoljni s sedanjim položajem, kajti je še veliko vprašanj, ki terjajo odgovor in niti prihodnja uprava jih ne bo v celoti rešila, saj moramo računati tudi na objektivne težave, ki jih po navadi vsi zelo radi prezremo. Opozicija ima sicer to nalogo, da prstom kaže na neizvedene načrte, toda če je ta opozicija ustvarjalna, lahko veliko pripomore k rešitvi številnih problemov; to je predvsem vloga, ki jo mora opozicija opravljati, če bomo vprašanja reševali, v obratnem primeru se omejimo na neko besedno opozicijo. Bližajo se volitve in zato ni težko podajati globalnih ocen; pred očmi moramo imeti predvsem bodočnost našega mesta, ki se ne kaže najbolj ugodna; zanimivo bo videti, kako se bodo volitvi odločali, tudi letošnji proračun lahko postane dokument, na katerem se projicira bodočnost Gorice.

Odločitve ne bo mogoče dolgo odlašati. Združene države bodo morale storiti nekaj odločilnega. Ali dvigniti belo zastavo pred blaznežem Homeinijem in to bi pomenilo še vse kaj hujšega kot samo sramoto Združenih držav — to bi pomenilo kapitulacijo vse zahodne omike in tehnične premoči pred islamskim fanatizmom in nesramnostjo šejkov, ki so se čez noč ravno po zaslugi evropske in ameriške tehnike znašli lastniki petrolejskih vrelcev, ali pa opustiti vsakršno obotavljanje in vso politiko v smislu, »da bo volk sit in koza cela«, ter izvesti operacijo, ki se je zdaj bojijo same in še bolj ostali svet. Sovjetska zveza jo bo skušala preprečiti, vendar ni verjetno, da s silo. Kajti kmalu bi se lahko zgodilo, da se bodo znašli kot talci v Iranu ali kje drugje tudi sovjetski diplomati. In Sovjetska zveza gotovo ne misli na to, da bi v takem primeru kapitulirala pred kakim Homeinijem. Tega bi se morale dobro zavedati tudi Združene države. In predvsem bi se morale zavedati, da vidi svet v njih še vedno glavno vojaško silo sveta in vodilno državo demokracije. Če se odreče tema funkcijama — in odrekla bi se jima s svojo kapitulacijo pred Homeinijem — bi izgubila tudi svoj moralni ugled in bi ostala le še klavrn vzgled zahodnega potrošništva brez morale. To pa se verjetno ne bo zgodilo. Zato moramo biti pripravljeni na skorajšnje dramatične dogodke na Srednjem vzhodu, neglede na neuspeh

PARIŠKA KONFERENCA

Konferenca komunističnih partij se je v Parizu zaključila z odobritvijo poziva vsem komunističnim partijam in vsem miroljubnim silam, naj si prizadevajo, da se razveljavijo sklepi Atlantske zveze o namestitvi novih ameriških raket v Evropi. V pozivu je rečeno, da bi se morale miroljubne sile zavzemati za čimprejšnjo ratifikacijo sporazuma SALT-2 in za nova pogajanja za omejitev strateškega orožja. Komunistične partije in druge miroljubne sile bi se morale tudi zavzemati za uspeh madridske konference in za izvajanje helsinških dogovorov. Prizadevati bi si morale dalje za sklicanje Evropske konference, na kateri bi razpravljali o vprašanju razorožitve na evropski celini. Poziv končno pravi, naj se gospodarska sredstva namenijo boju proti lakoti na svetu, kar je v skladu s stališči neuvrščenenih držav. Kot smo že omenili, je poziv namenjen ne samo komunističnim partijam, temveč vsem miroljubnim silam ne glede na njihovo narodnost in državno pripadnost ter ideološko prepričanje. Poziv se zavzema tudi za začetek dialoga med komunisti, socialisti, socialdemokrati in kristjani.

Kot znano, se te konference niso udeležile ZK Jugoslavije, KP Italije in KP Španije.

—o—

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 5. t. m., govoril dekan teološke fakultete v Ljubljani na temo:

»KJE ISKATI ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO«

Začetek ob 20.15

— Ben, Mihec, kako je zdej ses to preiskavo zastran tistga spomenika u Bazovici, ke so ga fašisti spet frderbali?

— S kašno preiskavo?

— Ma tisto, ne, ke morejo dobet ven, kadu je tu naredu.

— Ma kej misleš, de bojo kašnega dobili? Sej so že pomazali tolkokrat jn še nikoli niso nobenga dobili. Ma, jest be reku, nanka jeskali.

— Ja ma zdej be ga mogli dobet. Zatu ke se mi zdi, de je tega zadosti.

— Pej sej so ble vre zrečene izjave jn ogorčenje jn protesti. Kej češ več?

— Ma kej bo šlo tu kar naprej.

— Ja zdej je na vrsti, de tisti spomenik popravemo. Dokler ga ne bomo poprauli, ga fašisti ne bojo takneli. Bojo počakali, de bo vse u redi. Jn pole bojo začeli skraja.

— Ma tu ni prou! De mi ne moremo imet našga spomenika na bazovski gmajni, ke je

prouzaprou naša. Sej znamo, de so fašisti pr mišinah. Jest be znou, kam jet jeskat.

— Videš, Jakec, zdej se pej ti ne zastopeš neč. Vsi znamo, de so bli fašisti, vsi znamo ki se zbirajo, ma če ga nisi vidu, mu neč ne moreš. Jn zastran nas Slovenceu se oblast ne bo jajcala. Koker se ni nikoli. Sej tudi kadar so vrgli kašno bombo na šulo pri svetmi Ivani, tudi niso nikoli najdlj nobenga. Uani so nardili kar so misleli jn šli lepu domov. Jn končana maša.

— Ma oblast be mogla jeskat pr mišinah.

— Spet, Jakec, ne zastopeš neč od politike. Mišini, dragi moj, so priznana stranka. Uani jemajo poslance u parlamenti. In ne samo poslance: dobivajo tudi za svoje delo državno podporo, one dvej milijardi na leto. Jn sam Almirante je anbot reku: Kej govorijo, da nas bojo razpestili, ke mi smo legalna stranka jn dobivamo tudi podporo, ku vsi ta drugi.

— Ma kadu jern daje to podporo?

— Ma vlada pej. Jn ceu parlament — od tega bo vre nekaj let — je volu in potrdi, de dobijo tudi mišini državno podporo. Vsi so rekli ja.

— Ma kej tudi antifašisti?

— Ne tudi, ma samo antifašisti. Zatu ker u parlamenti so, izven mišinov, vsi antifašisti. Zatu pej od tisteh državnih subvencij političnem strankam vse antifašistične stranke jn demokratičen tisk jn organizacije lepu moučijo. Si mislejo: ledje pozabejo jn nobeden se ne bo zmislju, de morbet dnar za kupet tisti cement, ke so ga nicali pr tistmi spomeniki, de je tisti dnar od državne subvencije. Vse tu je, dragi moj — koker pravejo angleži — top secret.

— Ja, ja, tudi meni se zdi, de je sekret.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOO 93 OOOO

O, sestra Pavlina je postala spretna. Ni bila posebno ljubezniva v svoji štacuni, ljudje se niso smeli preveč zanašati na njeno usmiljenje, kadar so prišli in bili v potrebi, ne, ona ni bila dobrosrčna za svojo mizo kakor Edevart. Edevart je razdajal, kadar je tako naneslo, Pavlina je stiskala, kar je imela, tehtala in računala natanko in po trgovsko; ako kakšna terjatev ni bila predolgo poravnana, je utegnila dolžnika opomniti. Seveda je to nekatere kupce užalilo, marsikateri je obljubil, da ne prestopi več njenega praga. O da, zgodilo se je, da jih nekaj časa res ni bilo blizu, pa so spet prišli, kaj so pa hoteli drugega? Lahko bi bili kupovali pri Gabrielsenu, ali ta je bil še hujši in je zmerjal ljudi iz zaliva, ker sploh trpe še drugo štacuno v soseski. Govoril je, da zato, da bi njega uničili, pa da njemu ni do tega, da bi trgoval s takimi ljudmi, saj tudi nimajo denarja, saj jim ni treba hoditi k njemu, prosim lepo, in nazadnje jim bo že pokazal, da lahko stisne to malo kramarijico v zalivu —

Gabrielsena je peknilo, da je tako dolgo trajalo, preden so prišli bratje in sestra v zalivu na kant, pa vendar, ali je bilo pametno, zmerjati svoje kupce in jih tako rekoč metati skozi vrata? Posledica je bila ta, da je šla Gabrielsenova trgovina rakovo pot in se začela kar majati. To spet je učinkovalo na moža samega, iz same brezbriznosti ni več nosil belega ovratnika in bril se je samo še ob nedeljah. Kakšen trgovec je bil to! Zdaj pa pogledjte Pavlino, kakšna je bila? Čedno dekle, ki se je čedalje bolj razvijala v damo. Vedno je nosila bel trak okrog vrata, in na prstu ji je tičal prstan z biserom, v cerkev je hodila z zlatim medaljonom, ki ga je nekoč dobila od velikega brata in je gotovo stal lepe denarce. Res. In tako se Pavlina vendar ni mogla nositi, če ni imela s čim, sam hudič ti vedi, kako so se dokopali ti otroci brzozavnega preglednika do moči in denarja, ljudje so tudi vedeli, da imajo ob nedeljah za kosilo meso.

Če natanko premislimo, se je štacuna v zalivu držala, in o Pavlini sami se je moglo reči, da se sicer ni jokala od sočutja, kadar je prišla kaka ženska in je hotela imeti kave, ki je ni mogla plačati, ne, tega

S TRŽAŠKEGA

GRADBENI STROŠKI

Gradbeni stroški v Trstu so se v zadnjem letu dalje povečali. Leta 1978 so se dvignili za 15 odstotkov in lani za 26 odstotkov.

V letu 1979 je bila podražitev posledica naslednjih poviškov: stroški za delovno silo so se dvignili za 23,4 odstotka, za gradbeni material za 26,7 odstotka ter za prevoze 20,8 odstotka.

RAZSTAVA VIN V DOLINI

V soboto, 3. maja, bo na glavnem trgu v Dolini otvoritev 24. občinske razstave vin. Po otvoritvi bo prijateljsko srečanje s predstavniki družbenega življenja v dolinski občini.

ne, ali bila je poštena in pripravna oseba, tega ni bilo moči tajiti. Ni gledala na nekaj rozin, kadar so prišli v štacuno otroci iz soseščine, in kaj, mar ni še vedno podpirala Martinovih, dasi je plačala na Edevartov listek zanje kravo?

Zdaj pa je menda obsedel Gabrielsena sam vrag, hotel je pospešiti odločitev, vrgel je vse na eno karto in nakupil ogromno blaga, blaga najneverjetnejše vrste, drobnih in debelih reči do težkih reči, kakor brusov in okroglih peči s slepicami po ameriškem vzorcu. Da, Gabrielsen je mogel nakupovati, a tudi njemu samemu je moralo biti jasno, da vsega tega blaga ne bo mogel zvesti, to je bil obup, hotel je pokazati svojo moč. Prav. Ljudje so tudi silno pritiskali v njegovo štacuno, pometel je iz srenje ves denar, in štacuna v zalivu je bila nekaj tednov prazna. Ali sta se Pavlina in Joakim utrudila boja in zaprla štacuno? Nasprotno. Toda Gabrielsen je sijajno tržil, imel je blago, ki so ga kupovali celo veljaki iz domače in iz sosednjih srenj, bilo je svile in žameta za obleke, bilo je damskih klobukov in verižic za ure in storjenih čevljev in čudovitih namiznih prtov z resami in zbranih pridig z zlatim tiskom na platnicah — zakaj bi morali po tako blago pisariti v mesta na jugu, če dobiš vse to pri Gabrielsenu? Poleg tega pa še to, da je naročil Gabrielsen še enkrat finih jestvin in slaščic, sira in medu in sadja, stvari, mimo katerih ni mogel bogataš, ne da bi bil kaj kupil. Bil je samo en trgovec, in ta je bil Gabrielsen.

Tako je šlo nekaj časa v zimo, Pavlini ni bilo nič kaj prijetno pri duši. Še vedno je nosila beli trak in prstan z biserom, a ni se imela komu kazati, opravka je imela samo v hiši, v štacuni ni bilo kupcev. Joakim se je bavil s svojim delom, s krompirjem in žitom, pozneje z mlatvijo, in ko je napočil čas, je odrinil s Karolusovo posadko na Lofote, Pavlina je ostala sama s svojo jezo. Kadar ni nič prodala, ni imela gotovine za novo blago, njena trgovina je karsama zaspala.

Kar se zgodi, da pošlje Edevart s svojega potovanja denarno pismo, ne mnogo denarja, nekoliko tolarjev, nekoliko desetakov, Pavlina pa se je spet opogumila. O, ta veliki brat, najprej je hotel odplačati svoj dolg, listek, i ga je poslal štacuni, s prebitkom pa je smela ukreniti Pavlina po svoje. Da, veliki brat, ta zna že tako obrniti, kakor da je prav nič, kar dela, tak je on! Seveda ni bilo dvoma, da je sam potreboval denarja, in Pavlina je tudi natanko vedela, da bi se Joakim razljutil in se branil teh desetakov, toda Pavlina je nakupila zanje blaga. Kmalu se je tudi razglasilo, da je dospelo v štacuno v zalivu novo blago, ne strahota blaga kakor h Gabrielsenu, pač pa nujne stvari, ki so ljudem potrebne, nekaj vreč moke, kaša, kava, ameriška slanina. Pavlina je Edevartu odpisala, zahvalila ga je za denar in zatrjevala, da ne pojde po zlu. Časi niso dobri, je pisala, in po srenji je dosti besed o tem, kakor da se neki trgovec zadnje čase le s težavo pretika. Ondan je bil tukaj v zalivu in je go-

voril z menoj, pa o tem molčim. Pridi domov in vodi svojo štacuno sam, tebe ni in Joakima ni, nimam se s kom posvetovati, ampak delam vse po svoji ubogi glavi.

Potem pa — sredi februarja v najdebljem snegu in najhujšem mrazu — so prišli ljudje iz cerkve in pravili, da je Gabrielsenova štacuna drugič zaprta. Vidite. Gabrielsen je izrabil sorodnike svoje žene do skrajnosti, dalje se niso mogli več naprezati, in zdaj so dospele zadnje in najhujše menice. To je bil konec.

Treba je priznati, da je Gabrielsen storil, kar je le mogel, da bi se rešil, bil je pri župniku, pri doktorju in pri starejšini, naj bi mu pomogli vsaj s svojimi imeni, še cerkovniku Johnsenu ni prizanesel, ki se je sicer čutil počaščenega, ker se je tudi nanj obrnil s to prošnjo, a jo je moral odbiti kakor vsi ostali. Nazadnje je prišel Gabrielsen k Pavlini, in ji hotel prodati raznega blaga po slepi ceni za gotov denar. Kakšno blago? si je najbrže mislila Pavlina, brusi in okrogle peči s slepicami? A govorila je z njim razumno o tem in ga ni neprijazno zavrnila. Gabrielsen ji je imenoval velike in drage reči, ki se jih je hotel iznebiti po taki ceni, kakršno sama določa. »Za to nimam dovolj denarja,« je rekla Pavlina. Našteval je potrebne reči, živila. »Pravkar sem jih nakupila,« je odvrnila Pavlina.

Ne, nista sklenila kupčije.

Bila je še huda zima in čas še težak za ljudi, a dnevi so se že daljšali in jasnilo, in tako je prišel Joakim marca meseca za malo časa z Lofotov domov in prinesel — da, prinesel je denarja za ves zaliv. Kako to? Od afotskega brodarja, plačo od lantskega poletja za delo na klečeh, Joakim naj jo porazdeli delavcem po deležih, kakršni jim grede. Ta sreča! Odrasli in otroci so dobili denarja, blagoslov se je usulo do malega na vsako hišo v zalivu, niso bile velike vsote, ali bila je svetla doba proti prejšnji, zlata doba, štacuna je poterjala zaostanke in je imela zopet gotovine, Ofootec je vrnil Edevartu celo staro posojilo.

Mar je postal Ofootec nenadoma tak poštenjak? Gotovo je bil vedno pošten, bil je krasen mož, a ni mu bilo lahko, sin, krošnjar Nils, je pač porabil preveč njegovih sredstev, Bog ve, nemara starem ni dosti ostalo. Toda zdaj je stari brodar izprevidel, da se ne more vrniti v zaliv s svojim ribjim tovorom, ako prej ne poplača za lantsko leto, bil je pošten iz gole potrebe. All prebivalcem v zalivu je s tem tako ustregel, da so ga malone blagrovali, ker je izplačilo tako dolgo zategnil, da je prikipe la sila do vrhunca.

(dalje)

—o—

ZAKAJ TAKO MALO PIŠEJO?

(Nadaljevanje s 6. strani)

di, ni diskusij, v katerih bi se kresale misli in bi prišli na nove, ustvarjalne ideje. Tako ostaja njihova miselnost in čustvena gladina mirna, nemotena in tako tudi neizzvana in nerodovitna. Večje zadoščenje jim prinaša esejistika, ker z njo lahko osvajajo občinstvo in si pridobivajo priznanje. Vendar pa žal to ni pripovedna umetnost.

Zanimivo bi bilo zvedeti o tem tudi mnenje pisateljev samih.

vh.